

โจทย์กุ้งปลายปี 2554 ที่ต้องตีให้แตกในอนาคต

(กุ้งหิมะ-กุ้งเผือกและ กุ้งตายก่อนวัยอันควร หรือ EMS(อีเอ็มเอส))

เอกอนันต์ ยูเบญจพล ฝ่ายวิชาการ บริษัท ไทยยูเนี่ยน ฟีดมิลล์ จำกัด

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงครึ่ง ปีหลังของ พ.ศ. 2554 พบว่า การเลี้ยงกุ้งขาวในไทย เพื่อนๆเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งได้มีการกล่าวถึงเรื่องของ อาการกุ้งผิดปกติ ที่มักพบมากขึ้นและบ่อยขึ้น คือ **กุ้งหิมะ-กุ้งเผือก กุ้งกล้ามเนื้อขาว และ การตายของกุ้งก่อนวัยอันควรหรืออีเอ็มเอส(EMS)**

กุ้งหิมะ-กุ้งเผือก กุ้งกล้ามเนื้อขาว อันนี้หลายคนตีว่าเหมือนกัน จริงๆแล้ว มันมีการแยกย่อยอาการต่างออกไป แต่หลายคนอาจพูดรวมๆกัน บอกตามตรงนะคิดว่ายังตามไม่ได้เลยว่าใครหนอคือคนตั้งชื่อ คำว่ากุ้งหิมะ และ กุ้งเผือก ซึ่งใช้ได้เลยครบตรงเป๊ะ กุ้งหิมะ และกุ้งเผือก คือ กุ้งที่เวลาเลี้ยงแล้ว ตัวกุ้งไม่มีเม็ดสี กุ้งมีอาการตัวขาวซีด เปลือกกุ้งก็ไม่มีเม็ดสี บางครั้งเลี้ยงแล้วไม่ตายแถมกุ้งยังโตได้ มีชีวิตได้ แต่ราคาขายจะต่ำ เพราะเวลาต้มกุ้งแล้วเปลือกไม่แดง ผิวเนื้อก็ไม่แดง ดูไม่น่ากิน ส่วนรสชาติก็ปกตินะครับเวลาที่ไดลองกินดู จะยังงัยก็ช่างครับ เขาเป็นว่าคนกุ้งมองว่านี่คืออาการผิดปกติ ที่เพิ่งจะมีให้เห็นเพิ่มขึ้นในปี นี้ จากการสอบถามทั่วไทย ต้องแจ้งก่อนนะครับว่าปัจจุบันยังไม่มีการพันธง ว่าอะไรคือสาเหตุที่แท้จริงและพิสูจน์ได้จริง จากหลักวิทยาศาสตร์ มีแต่ คนตั้งข้อสังเกตว่า เกิดจากเลือดชิดหรือไม่ คำว่า**เลือดชิด** หรือภาษาอังกฤษเรียกว่า **inbreeding** คือ การผสมพันธุ์สัตว์จากพ่อแม่ที่มาจากสายเลือดเดียวกัน

หรือที่เรียกว่า ทั้งนี้หมายถึงการผสมกันระหว่างพ่อ/แม่กับลูก การผสมกันระหว่างพี่กับน้อง การผสมกันระหว่างลุง/อา กับหลาน การผสมกันระหว่างป้า/น้ากับหลาน และการผสมกันระหว่างลูกพี่ลูกน้องในชั้นรุ่นแรกๆของพ่อแม่ที่เป็นพี่น้องกัน การผสมพันธุ์สัตว์จากพ่อแม่ที่มาจากสายเลือดเดียวกันหรือการ Inbreeding นี้จะนำไปสู่ปัญหา การถ่ายทอดพันธุที่ก่อให้เกิดความพิการอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้หลายคน**คิดว่ากุ้งเผือก กุ้งหิมะ น่าจะเกิดจากเรื่องของพันธุกรรม**

หรือ นักวิชาการบางท่านของบ้านเรามองว่ากุ้งเผือก-กุ้งหิมะ **ไม่เกิดจากพันธุกรรม แต่เกิดจากความผิดพลาดในการจัดการระหว่างขั้นตอนการอนุบาลในโรงเพาะฟัก** ด้วยเหตุผลที่ว่า หลายครั้งส่งนอเพลียดเดียวกัน กระจายไปสู่

โรงเพาะทั่วไทย เพื่ออนุบาลและขายให้เกษตรกรแล้ว พบว่า มีบางโรงเพาะเท่านั้นที่ลูกกุ้งเมื่อนำไปลงในฟาร์มเลี้ยง เกิดอาการกุ้งเผือก-กุ้งหิมะแม้จะมาจากแหล่งของนอเพลียดเดียวกันก็ตาม และมักจะพบว่าที่ฟาร์มอนุบาลแห่งนี้มีปัญหาในลักษณะดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จึงทำให้มองว่าอาการผิดปกติดังกล่าวเป็นที่การจัดการในฟาร์มเพาะ-อนุบาลลูกกุ้งก่อนขายลงฟาร์ม

จากการเข้าไปร่วมการอบรมที่มหาวิทยาลัยมหิดล ผมได้เคยถามความคิดเห็นของ ดร.ทิม ว่ากุ้งเผือก-กุ้งหิมะ น่าจะเกิดจากสาเหตุใด ซึ่งผมมองที่ได้คือดร.ทิม มองว่าหาก

เรา**ใช้แม่กุ้งตัวเดิมให้ลูกหลาย ๆ รอบหรือใช้แม่ที่แก่มาก** ก็อาจจะทำให้ได้ไข่ ได้นอเพลียด ได้ลูกกุ้งที่ผิดปกติได้เช่นกัน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ได้กุ้งเผือก-กุ้งหิมะ ก้อเป็นไปได้ แต่ยังไม่มีการพิสูจน์นะ แค่คิดว่า...เท่านั้น

เอาละลองมาต่อที่**กุ้งก้ามเนื้อขาว**กันบ้าง หลายฟาร์มหลายบ่อ เจอกุ้งก้ามเนื้อขาว บางรายก็มีตายประปราย บางรายก็ตามเพิ่มทุกวัน บางรายก็แก้หายได้เป็นปกติ บางรายเอาไม่อยู่ต้องรีบจับฉุกเฉิน ซึ่งจริงๆข้อมูลก้ามเนื้อขาวชุนนี้มีรายงานมานานแล้วละ และก็มียาต่างๆทานกับอควีแก็ให้มากมาย แต่ที่วันนี้ต่างจากแต่ก่อนคือ เป็นก้ามเนื้อขาวชุนแล้ว ตายเรื่อยๆ ตายเพิ่มขึ้น เวลาแก้ไขแบบการเติมแร่ธาตุทั้งในน้ำและในอาหารก็เอาไม่อยู่ การให้อากาศเต็มที่ก็เอาไม่อยู่เช่นกัน และพบว่ามียาอัตราการตายสูงขึ้นเมื่อน้ำในบ่อมีแอมโมเนีย หรือมีไนไตรท์ เหลือค้างอยู่ในน้ำมากกว่าปกติ อีกทั้งใครที่สงสัยว่าเป็นโรค **IMNV** หรือเปล่า คำตอบมีให้เลยครับว่ากรมประมงตรวจหลายกรณีแล้ว ยังไม่เคยเจอไวรัสตัวนี้ในไทยเลย จากประสบการณ์ของเกษตรกรไทย พบว่า อากาศก้ามเนื้อขาวชุนแล้วตายในบ่อนั้น หากบ่อนั้นเตรียมพื้นบ่อดี มีการเอาเลนไปบำบัดหรือเอาออกจากบ่อ จะเลี้ยงได้นานกว่าบ่อที่ไม่ทำความสะอาดพื้น บ่อที่ให้อาหารในช่วงหนึ่งเดือนแรกน้อย เทียบกับบ่อที่ให้อาหารมาก จะพบว่ากุ้งในบ่อที่ให้อาหารน้อยรอดได้นานกว่า และ บ่อที่จัดการให้ไม่มีค่าแอมโมเนีย หรือ ไม่มีค่าไนไตรท์จะเลี้ยงได้นานกว่าบ่อที่มีไนไตรท์เหลือยิ่งมากกุ้งยิ่งตายเร็วและตายมากด้วย ส่วนบ่อที่มีการเสริมแร่ธาตุในน้ำและเสริมแร่ธาตุในอาหารจะทำให้กุ้งอยู่ในบ่อได้นานกว่า และสุดท้ายพบว่าหากเป็นในความเค็มต่ำจะมีอาการรุนแรงกว่าความเค็มน้ำปกติ

กุ้งตายก่อนวัยอันควร หรือ **EMS(อีเอ็มเอส)** EMS = Early Mortality Syndrome

ภาษาอังกฤษแปลเป็นไทยก็หมายถึงอาการการตายของสัตว์ก่อนถึงเวลาที่กำหนด หรือ ต้องจับหรือตายก่อนกำหนดนั่นเอง ในกุ้งที่เลี้ยงก็หมายถึงอาการที่กุ้งตายก่อนที่จะครบกำหนดจับปกติ**3-4** เดือน แต่เขาต้องตายก่อนเช่น **30 -60** วันตายแล้วเป็นต้น ปัญหานี้พบมากขึ้น ถิ่น หลายคนคงสงสัยว่าเกิดจากอะไร เนื่องจากชื่อบ่อว่ากลุ่มอาการ(syndrome) จึงยังไม่มียาหรือ อาจเกิดจากหลายปัจจัย หลายสาเหตุก็ได้ จากการตามติดข้อมูลทั้งในไทยและในเอเชียพบว่า ตอนนี้งุ้งตายแบบนี้มากขึ้นใน

มาเลเซียด้านฝั่งติดกับไทย ส่วนมาเลเซียด้านที่อยู่ฝั่งอินโดนีเซียไม่ค่อยเจอปัญหาเท่าไร ในไทยก็พบมากขึ้น ซึ่งอาการตายแบบนี้มีทั้ง ตัวปกติ มีทั้งตัวขาวชุนแล้วตาย แต่ที่แน่ๆไปไม่ถึงดวงดาว ซึ่งจากข้อมูลของอาจารย์ดร.ชอล ลิ้มสุวรรณ เคยวิเคราะห์ไว้ว่า อาจเกิดจากแบคทีเรีย เพราะพบแบคทีเรียอยู่ในส่วนของตัวกุ้งจากบ่อที่มีอาการ ท่านเลยแนะนำให้กับเกษตรกรว่า อย่านองข้ามเรื่องของการลดปริมาณเชื้อโรคในบ่อ เนื่องจากเราจะสนใจแค่การกำจัดพาหะของเชื้อโรคไวรัส แต่เราลืมหรือมองข้ามการติดเชื้อแบคทีเรียในกุ้งนั่นเอง แบบเดียวกับสิ่งที่เราแจ้งให้ทราบเบื้องต้นของอาการก้ามเนื้อขาวแล้วตายคือเราพบว่าบ่อเตรียมพื้นบ่อดี เอาเลนออกจะเลี้ยงได้นานกว่าบ่อที่ไม่ทำความสะอาดพื้น บ่อที่ให้อาหารน้อย เทียบกับบ่อที่ให้อาหารมาก จะพบว่ากุ้งในบ่อที่ให้อาหารน้อยรอดได้นานกว่า และ บ่อที่จัดการให้ไม่มีค่าแอมโมเนีย หรือ ไม่มีค่าไนไตรท์จะเลี้ยงได้นานกว่าบ่อที่มีไนไตรท์เหลือ ส่วนบ่อที่มีการเสริมแร่ธาตุในน้ำและในอาหารจะทำให้กุ้งอยู่ในบ่อได้นานกว่า และบ่อในความเค็มต่ำจะมีอาการรุนแรงกว่าความเค็มน้ำปกติ รวมถึงปริมาณความหนาแน่นของการปล่อยกุ้งด้วย ปล่อยบางจะเลี้ยงได้นาน กว่าปล่อยแน่นครับ

เราเชื่อว่าอีกไม่นานเราคงได้คำตอบว่าสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นเกิดจากสาเหตุใดกันแน่ และต้องป้องกันและแก้ไขอย่างไร เนื่องจากในปี**2554** กำลังจะผ่านไป โดยที่คำถามกลุ่มนี้ยังต้องรอคำตอบ และถ้าในปี **2555** สามารถหาคำตอบได้ เส้นทางเลี้ยงกุ้งของไทยคงไปได้อีกนาน แต่ถ้าหาคำตอบยาก เชื่อว่าการเลี้ยงกุ้งในปีถัดไปอาจไม่ราบรื่น คงต้องฝากเกษตรกรผู้อ่านกุ้งไทยทุกคน ช่วยแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ได้พบได้เจอ แล้วแก้ได้ หรือ มองว่าน่าจะเป็นเกิดจากอะไรได้บ้าง ร่วมมือกันทุกฝ่าย หาแนวทางที่เหมาะสม ไม่นานใจหายนี้อคงตีแตกโดยคนกุ้งไทย ผมเชื่อเช่นนั้นครับ

(หากใครมีข้อมูลเพิ่มเติม และต้องการแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน สามารถติดต่อได้ที่ 081-9080655 เอกอนันต์ ยุวบุญจพล)